

Ю. П. ПОЛУПАН

**ІНТЕНСИВНІСТЬ РОСТУ МОЛОДНЯКА ЧЕРВОНОЇ
СТЕПОВОЇ ПОРОДИ ТА ЇЇ ПОМІСЕЙ**

Наведено результати вивчення інтенсивності росту телиць і бугайців поліпшеної англерами червоної степової породи та помісних з червоно-рябою голштинською.

Останнім часом для відтворного схрещування з червоною степовою худобою широко використовують генофонд кращої світової молочної породи – голштинської. В Інституті розведення і генетики тварин розроблено і реалізовано програму створення нового типу червоної молочної худоби з використанням червоно-рябих голштинів [1]. Тривалий процес породоутворення засвідчив його ефективність щодо підвищення продуктивних якостей помісних тварин при достатньому для реалізації генетичного потенціалу рівні вирощування та годівлі [2–5]. Виявлено позитивний вплив відтворювального схрещування з червоно-рябою голштинською породою на інтенсивність приросту маси помісних бугайців і телиць [6–11]. Але особливості росту помісного молодняка різної умовної кровності та характер успадкування живої маси в поколіннях лишаються недостатньо вивченими, що зумовлює доцільність проведення додаткових досліджень.

Методика досліджень. У племзаводі "Широке" Автономної Республіки Крим провели два науково-господарських досліді. У першому з них проводили контрольне вирощування 112 телиць та 131 бугайця червоної степової та англерської порід і їх помісей (контрольна група) та відповідно 123 і 130 голів напівкровних за червоно-рябою голштинською породою помісних тварин (дослідна група). Для другого досліді було сформовано три групи бугайців і телиць. До контрольної групи відібрали 21 теличку і 17 бугайців червоної степової і англерської порід та їх помісей, до першої дослідної – 31 теличку і 37 бугайців напівкровних, а до другої дослідної – 11 теличок і 16 бугайців 3/4-кровних за червоно-рябою голштинською. Масу тварин визначали шляхом щомісячного зважування з подальшою лінійною інтерполяцією на "ювілейну" дату.

© Ю. П. Полупан, 1998

Розведення і генетика тварин. 1998. Вип. 29

• Математичну обробку результатів досліджень проводили методами математичної статистики з використанням програмованого мікрокалькулятора "Електроніка МК-52" [12].

Результати досліджень. Середньодобовий приріст маси телиць у першому досліді пересічно становив у тварин контрольної групи в період від народження до 6-місячного віку 761 г, від 6 до 12 міс. — 508 г, від 12 до 18 міс. — 582 г, за перший рік вирощування — 635 г і від народження до 18-місячного віку — 617 г. У телиць дослідної групи середньодобові прирости становили відповідно за віковими періодами 814, 505, 714, 659 і 764 г, тобто відмічено значну перевагу за інтенсивністю росту помісних телиць в усі періоди вирощування.

У другому досліді інтенсивність вирощування телиць була дещо нижчою і становила пересічно 570, 654 і 642 г за добу до річного віку та 553, 640 і 636 г від народження до 15-місячного віку, відповідно у тварин контрольної, першої та другої дослідних груп. На даному рівні вирощування зберігається значна перевага помісних із голштинською породою телиць за середньодобовими приростами їх маси.

Перевага помісних бугайців над ровесниками контрольної групи за інтенсивністю росту маси значно менша порівняно з телицями. Середньодобові прирости коливались по групах від 690 до 870 г.

Різний рівень інтенсивності росту маси ремонтного молодняка зумовлює значні міжгрупові відмінності вікової динаміки показника живої маси піддослідних тварин (табл. 1, 2).

У першому досліді напівкровні помісні з голштинською породою телиці в усі вікові періоди достовірно переважали ровесниць контрольної групи за живою масою на 4,5–38,1 кг, або на 3–10 %. Міжгрупова різниця хвилеподібно збільшується з віком і досягає максимального значення у півторарічному віці (табл. 1). У бугайців різниця між групами менш виражена (до 5,5 %) з максимальною величиною у піврічному віці.

За показником живої маси напівкровні помісні з голштинською породою телиці у першому досліді значно перевищували стандарт червоної степової породи і відповідали, або й перевищували, цільові стандарти створюваного типу [1].

Встановлено помітну різницю за живою масою між телицями різного походження за батьком. Так, різниця між кращою і гіршою групами напівсестер серед телиць дослідної групи (перший дослід) сягає у різному віці від 2 до 16 кг. Найвищими показниками маси в усі вікові періоди відрізнялись дочки гол-

штинського бугая Скайчіфа 349. Міжлінійна різниця за цим показником незначна як серед телиць дослідної, так і контрольної груп. Подібні закономірності відмічено і за живою масою бугайців.

Таблиця 1. Вікова динаміка маси телиць і бугайців, кг (перший дослід)

Вік, міс.	Група тварин				Дослідна група ± до контрольної	
	контрольна		дослідна		d, кг	td
	$\bar{x} \pm S. E.$	C. V.	$\bar{x} \pm S. E.$	C. V.		
Телиці						
1	49,5±0,37	7,9	54,0±0,40	8,1	+4,5	8,26****
3	93,3±0,79	9,0	103,6±0,83	8,9	+10,3	8,99****
6	168,8±1,29	8,0	183,5±1,40	8,4	+14,7	7,72****
9	223,1±2,41	10,9	231,5±1,79	8,3	+8,4	2,80****
12	261,6±2,87	10,8	275,6±2,39	9,1	+14,0	3,75****
15	304,3±2,76	6,9	338,1±3,01	9,3	+33,8	8,28****
18	367,8±3,58	6,7	405,9±2,85	7,1	+38,1	8,33****
21	422,3±4,67	6,7	453,1±3,94	7,1	+30,8	5,04****
Бугайці						
1	54,0±0,38	8,1	57,7±0,46	9,1	+3,7	6,20****
3	102,6±0,74	8,2	110,5±0,96	10,0	+7,9	6,52****
6	187,4±1,74	9,6	198,3±1,65	8,7	+10,9	4,55****
9	254,0±4,89	9,6	254,8±3,65	8,8	+0,8	0,13

* P<0,1, ** P<0,05, *** P<0,01, **** P<0,001.

Таблиця 2. Вікова динаміка маси піддослідного молодняка, кг (другий дослід)

Вік, міс.	Група тварин		
	контрольна	I дослідна	II дослідна
Телиці			
1	51,0±0,47	53,5±0,40****	53,6±0,54****
3	92,8±1,37	100,5±1,22****	100,5±1,72***
6	144,9±2,67	159,6±2,47****	160,8±3,52***
9	200,9±3,56	220,6±3,40****	233,6±8,16****
12	237,9±4,85	273,6±4,94****	269,3±8,51***
15	282,3±7,89	326,8±4,88****	325,3±7,92****
Бугайці			
1	58,2±0,96	58,8±0,46	59,8±0,81
3	104,9±2,84	106,6±1,38	109,2±2,41
6	162,4±5,22	166,0±2,69	174,1±4,30*
9	228,4±8,45	232,3±5,72	243,8±7,05

*P<0,1, ** P<0,05, *** P<0,01, **** P<0,001.

У другому досліді телиці дослідних груп достовірно переважали ровесниць контрольної групи за живою масою в різному віці на 3–44,5 кг або на 5,9–19,1 %. Відповідна різниця по бугайцях становить лише 0,9–15,4 кг або 1,6–7,2 % і недостовірна (табл. 2). У більшості вікових періодів помісні телички другого покоління дещо переважають за живою масою напівкровних ровесниць, але різниця між цими групами недостовірна. Найбільшої величини вона сягає у віці 9-ти міс. (13 кг, або 5,9 %), але в 4, 12, 14 і 15 міс. вона навіть від'ємна. У цілому за всіма віковими періодами спостерігається переважно близький до адитивного тип успадкування маси телиць і бугайців, що співпадає з результатами досліджень О. М. Тогушова при подібній інтенсивності вирощування [10].

Висновок. Відтворювальне схрещування чистопородної та поліпшеної англерами червоної степової худоби з червоно-рябою голштинською породою сприяє підвищенню інтенсивності росту бугайців і телиць при близькому до адитивного характері успадкування живої маси помісного молодняка.

1. *Рекомендации по созданию украинского типа красного молочного скота с использованием красно-пёстрых голштинов в хозяйствах Украинской ССР* / Близниченко В. Б., Баранчук А. Т., Чирик И. И. и др. — Киев, 1988. — 32 с.

2. *Використання відтворювального схрещування для поліпшення червоної степової худоби* / Близниченко В. Б., Полупан Ю. П., Коваленко О. Л. та ін. // Розведення і генетика тварин. — Київ: Урожай, 1995. — Вип. 27. — С. 28–32.

3. *Улучшение красного степного скота Украины* / Близниченко В. Б., Полупан Ю. П., Сыч Н. П. и др. // Зоотехния. — 1989. — № 8. — С. 15–19.

4. *Великанова В. С. Оценка скота различных генотипов // Повышение продуктивности крупного рогатого скота: Сб. науч. тр. Харьковского СХИ.* — Харьков, 1988. — С. 60–65.

5. *Олександров С. М., Топалов Ф. Г. Результаты використання голштинів у Донецькій області // Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби.* — Київ: Урожай, 1994. — Вип. 26. — С. 31–33.

6. *Мясная продуктивность помесных бычков молочных пород Омской области* / Гулева А. Я., Тевс А. Д., Ефремов А. П., Халецкая Н. П. // Зоотехния. — 1988. — № 10. — С. 22–24.

7. *Дудка В. П., Ярыш Н. В., Сыч Н. П. Создаётся репродуктор красно-пёстрого голштинского скота* // Там же. — 1991. — № 11. — С. 19–20.

8. *Иванов В. М., Бондарев В. Н.* Мясная продуктивность помесных бычков // Зоотехния. — 1994. — № 5. — С. 18–19.

9. *Ли С. С., Юдин В. А., Землянухина Т. Н.* Рост, развитие и обмен веществ у основных генотипов красного степного скота Алтайского края // Сибирский вестник сельскохозяйственной науки. — 1995. — № 1–2. — С. 49–53.

10. *Тогушов О. М.* Ріст, розвиток і біохімічні показники крові червоних степових телиць та їх помісей // Молочно-м'ясне скотарство. — Київ: Урожай, 1991. — Вип. 78. — С. 26–29.

11. *Шостак В. А.* Красный степной скот на Кубани // Зоотехния. — 1992. — № 3–4. — С. 12–15.

12. *Полупан Ю. П.* Использование программируемых микрокалькуляторов в биометрических и зоотехнических расчётах (Методические рекомендации). — Киев, 1988. — 71 с.

Институт розведення і генетики тварин УААН

УДК 636.22/28.082

П. С. СОХАЦЬКИЙ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СКЕЛЕТА РЕМОНТНИХ БУГАЙЦІВ

Наведено результати досліджень щодо оцінки ремонтних бугайців, народжених матерями різного віку, за розвитком скелета. Показано залежність міцності грудних і тазових кінцівок від показників статеві потенції і спермопродуктивності.

Ефективність роботи племпідприємств, головним чином, залежить від тривалості використання плідників. Племінних бугаїв часто вибраковують з різних причин у досить молодому віці, що не дає змоги повністю використати їхній племінний потенціал. Найменші пороки проявляються в дочок, яких, як правило, залишають для одержання потомства. Тому, при вирощуванні бугаїв для племінних цілей значну увагу слід приділяти міцності скелета тварин.

© П. С. Сохацький, 1998

Розведення і генетика тварин. 1998. Вип. 29